

ISSN 2223-3822

Sozanskyy, L. (2019) Porivnialna otsinka syrovynnoho potentsialu derevoobrobnoi promyslovosti Ukrainy i krain YeS [Comparative evaluation of Ukraine woodworking industry raw material potential and EU countries]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 20, no. 1, pp. 166-173.

Available at:

<http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19slyiky.pdf>

SEPS

Journal

Socio-Economic
Problems and the State

ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА СИРОВИННОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЕРЕВООБРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ І КРАЇН ЄС

Любомир Созанський

ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. Долішнього НАН України»

вул. Козельницька, 4, 79026, м. Львів, Україна

e-mail: ls.ird2@ukr.net

к.е.н., старший науковий співробітник

Article history:

Received: March, 2019

1st Revision: April, 2019

Accepted: May, 2019

JEL classification:

Q230

F000

L730

L600

UDC:

339.9, 338.4

Анотація. У статті розкрито сучасний стан та перспективи вітчизняних деревообробних виробництв які певним чином визначаються тенденціями обсягу та сортименту заготовленої в Україні деревини. Це актуалізує необхідність оцінки сировинного потенціалу деревообробної промисловості України. Метою статті є аналітичне обґрунтування напрямків розвитку і раціонального використання сировинного потенціалу деревообробної промисловості України. Визначено місце України серед країн ЄС за обсягом заготовленої ліквідної, ділової і паливної деревини. Виявлено незадовільну структуру заготовленої в Україні деревини – частка паливної деревини у ліквідній у 2017 році становила до 61,4 % проти 53,3 % у 2010 році. При цьому, у країнах-сусідах із подібним лісовим ландшафтом – Польщі і Чехії – частка паливної деревини становила, відповідно, 11,6 % і 12,3 %, Словаччині – тільки 6,3 %, а в ЄС загалом – 23,2 %. За результатами дослідження сформовано аналітичні висновки.

Ключові слова: оцінка сировинного потенціалу, деревообробна промисловість, ліквідна деревина, паливна деревина, ділова деревина.

1. Постановка проблеми.

Деревообробна промисловість є однією із перспективних ланок української економіки, яка може забезпечувати ріст робочих місць, бюджетних надходжень та виробничої продукції для суміжних виробництв (меблевої промисловості та будівництва). Необхідною умовою функціонування цього сектору економіки є достатня забезпеченість деревообробних виробництв сировиною при одночасному збереженні

Созанський Л. Порівняльна оцінка сировинного потенціалу деревообробної промисловості України і країн ЄС [Електронний ресурс] / Любомир Созанський // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2019. — Вип. 1 (20). — С. 166-173. — Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19slyiky.pdf>

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

сталого розвитку екології і раціональному використанні деревини. Особливої актуальності ці питання набувають в умовах і період економічних інтеграційних процесів та введення мораторію на експорт деревини з України. Все це актуалізує важливість дослідження оцінки сировинного потенціалу вітчизняних деревообробних виробництв як інформаційно-аналітичної платформи розробки економіко-правових інструментів розвитку лісового господарства та деревообробної промисловості. Аналітичним обґрунтуванням цього дослідження є порівняльна оцінка сировинного потенціалу України і країн ЄС

2. Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Ключові проблеми вітчизняної деревообробної промисловості в умовах сучасності розглянуто у працях [1-5]. Так, у [1] обґрунтовано доцільність збереження дії мораторію на експорт лісу-кругляка та доведено відповідність цього заходу міжнародним зобов'язанням України в рамках СОТ, а також запропоновано першочергові заходи зі створення сприятливих передумов для підвищення ефективності розвитку деревообробної галузі України та забезпечення невиснажливого користування лісовим фондом. У [2, 3] окреслено загрозливі виклики, основні проблеми і способи їх вирішення та цільові напрями розвитку ринку деревообробної продукції. Особливості функціонування деревообробної промисловості України в умовах економічної інтеграції розглянуто у [4]. У [5] описано економіко-правові аспекти розвитку деревообробної промисловості, проблеми нераціональності використання рідкісних сортиментів деревини для виробничих потреб, а також обґрунтовано необхідність ухвалення Закону України про ринок лісоматеріалів для забезпечення принципу адресності в доступі до технічної і фанерної сировини.

3. Невирішені раніше частини загальної проблеми.

Таким чином, власне економіко-правові механізми розвитку вітчизняної деревообробної промисловості потребують науково-аналітичного обґрунтування, одним із елементів якого є структурно-динамічна та порівняльна оцінка сировинного потенціалу деревообробних виробництв України і держав-членів Європейського Союзу (ЄС).

4. Постановка завдання.

Метою статті є аналітичне обґрунтування напрямків розвитку і раціонального використання сировинного потенціалу деревообробної промисловості України.

5. Виклад основного матеріалу.

Україна за площею лісів (9698 тис. га у 2017 році) і запасом деревини (2102 млн. м³), займає шосте місце серед країн ЄС, конкуруючи з Польщею, Італією та Румунією [6, 7].

За даними ДСТУ, в Україні у 2017 році заготовлено 18 913,9 тис. м³ ліквідної деревини, що на 3,5 % менше, аніж у 2016-му, але на 8,0 % більше, аніж у 2012-му. Динаміка заготівлі ліквідної деревини у розрізі її основних видів (ділової і паливної) є різною. Так, у 2017 році обсяг заготівлі ділової деревини становив 7296,6 тис. м³, тоді як у 2016-му на 12,2 % більше (8311,3 тис. м³), натомість заготівля паливної деревини у 2017 році зросла на 2,9 % проти 7,8 % у 2015-му (табл.1).

Таблиця 1. Динаміка обсягу заготовленої деревини в Україні

Вид деревини	Обсяг, тис. м ³						Темп приросту/зниження, %				
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
Ліквідна деревина	17506,7	18021,9	18333,2	19267,7	19605,7	18913,9	2,9	1,7	5,1	1,8	-3,5
Лісоматеріали круглі (ділова деревина) для виробництва	7850,8	8102,1	8158,8	8302,6	8311,3	7296,6	3,2	0,7	1,8	0,1	-12,2
Паливна деревина (включаючи деревину для виробництва деревного вугілля)	9655,9	9919,8	10174,4	10965,1	11294,4	11617,3	2,7	2,6	7,8	3,0	2,9

Примітка: Розраховано за даними:[6].

За обсягом заготовленої ліквідної деревини у 2017 році Україна займала 7-ме місце серед країн ЄС, випереджаючи найближчих сусідів по рейтингу (Австрію і Іспанію) на 7,1 % та Румунію (на 23,4 %), але поступаючись Чехії (на 2,4 %), Польщі (на 58,3 %) та Франції (63,1 %) (рис. 1).

Натомість за обсягом заготовленої паливної деревини у 2017 році Україна посідала 2-ге місце (проти 3-го у 2011-му) серед країн ЄС, поступаючись лише Франції (рис. 2). Остання є незмінним лідером у ЄС за обсягом заготовленої паливної деревини. За цим показником Франція переважає найближчих переслідувачів у понад 2,5 разу, проте, його значення має тенденцію до зменшення, тоді як в Україні, навпаки, зростає.

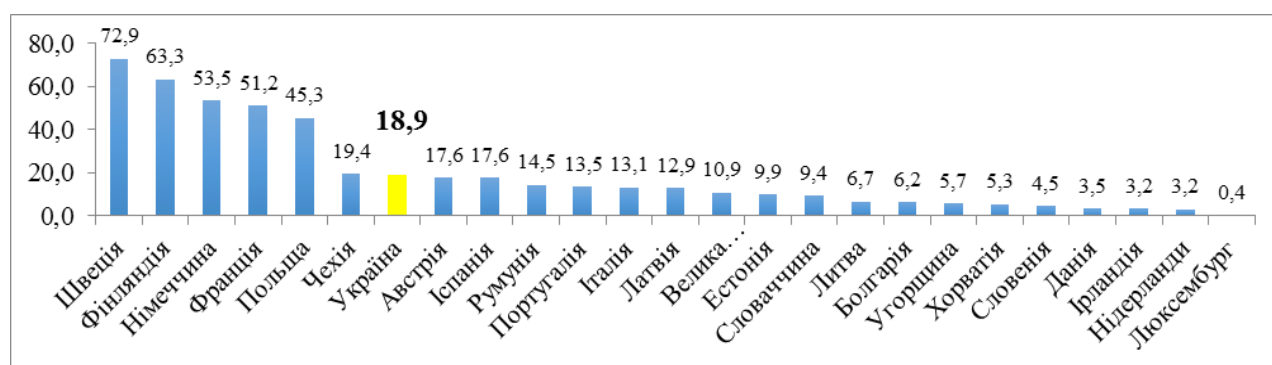

Рис.1. Обсяг заготовленої ліквідної деревини у 2017 році в Україні і країнах ЄС, млн. м³

Примітка: Розраховано за даними:[6, 7].

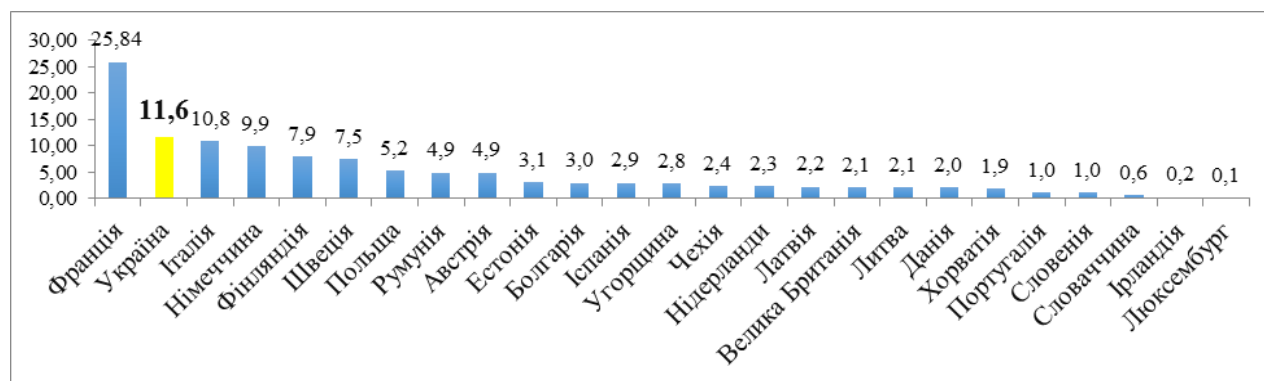

Рис. 2. Обсяг заготовленої паливної деревини у 2017 році в Україні і країнах Європейського Союзу, млн. м³

Примітка: Розраховано за даними:[6, 7].

Однак за обсягом заготовленої ділової деревини упродовж 2012-2017 років Україна займала 14-те місце, випереджаючи Естонію на 6,6% (у 2017 році), Литву на 56,5 % і Словенію у 2,1 разу, але поступаючись Словаччині (на 20,2 %), Великій Британії (на 21,1 %) і Румунії (на 31,3 %) (рис. 3). Варто відмітити, що Польща за площею лісів, запасом деревини та заготівлею ліквідної деревини несуттєво відрізняється від України, однак за обсягом заготівлі ділової деревини посідає 4-те місце серед країн ЄС, переважаючи Україну у 5,5 разу (40,1 проти 7,3 млн. м³ у 2017 році).

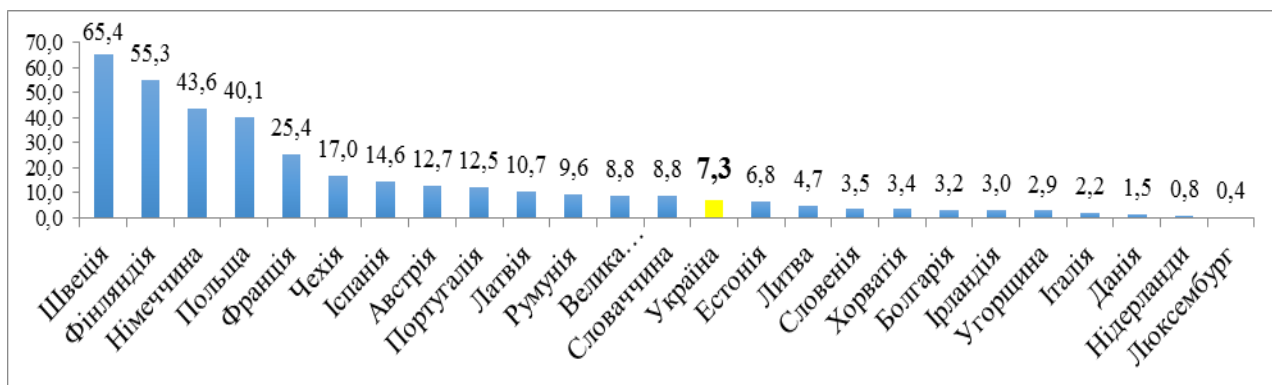

Рис. 3. Обсяг заготовленої ділової деревини у 2017 році в Україні і країнах Європейського Союзу, млн. м³

Примітка: Розраховано за даними:[6,7].

У структурі заготовленої в Україні ліквідної деревини незмінно (зі зростаючою тенденцією) переважала паливна деревина, частка якої упродовж 2011-2016 років збільшилась на 4,3 в.п., тоді як лише у 2017 році – на 3,8 в.п., порівняно з 2016-м (рис.4).

На відміну від України, у переважній більшості країн ЄС основою структури заготовленої ліквідної деревини є ділова деревина, а частка паливної значно менша. До прикладу, у країнах-сусідах із подібним лісовим ландшафтом – Польщі і Чехії – частка паливної деревини у 2017 році становила, відповідно, 11,6% і 12,3%, Словаччині – тільки 6,3%, а в ЄС загалом – 23,2% [7]. Звідси, різке погіршення структури заготовленої в Україні ліквідної деревини можна трактувати як загрозу екологічній, а відтак, національній безпеці та перспективі деревообробних виробництв.

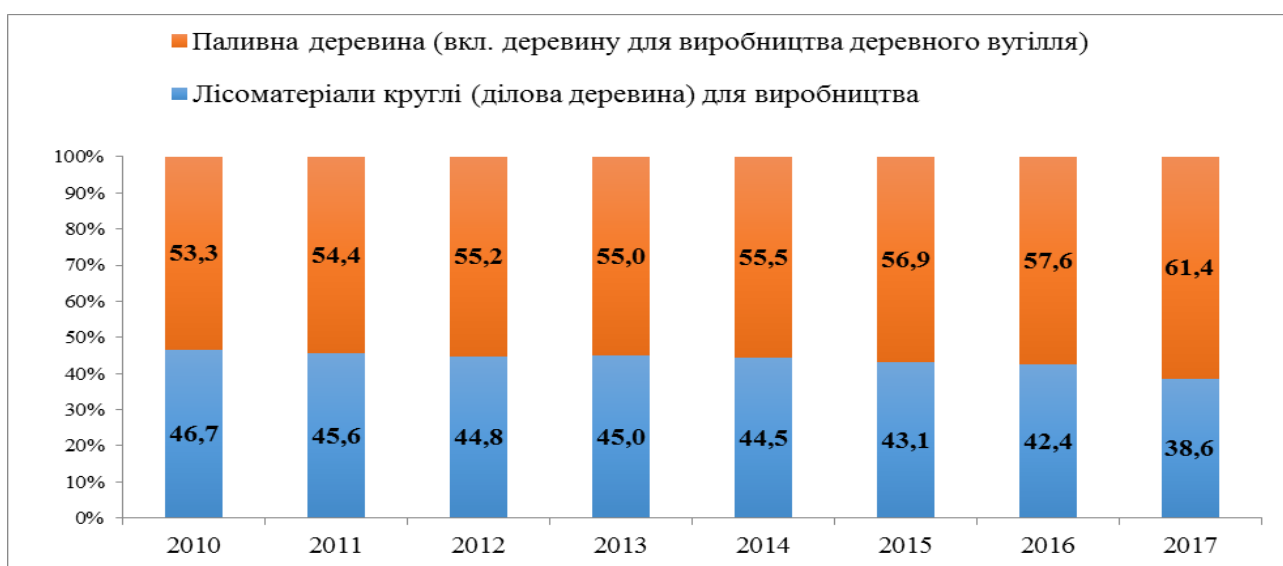

Рис. 4. Структура заготовленої в Україні ліквідної деревини (за основними видами), %

Примітка: Розраховано за даними:[6].

У структурі заготовленої в Україні ділової деревини упродовж аналізованого періоду стабільно домінували *пиломатеріали і заготовки, клеєна фанера та шпон*, частка яких у 2017 році становила 81,0 % проти 86,5 % у 2014-му і 78,9 % у 2011-му (рис. 5). Зменшення частки цього виду ліквідної деревини у структурі ділової деревини в Україні стало наслідком скорочення її заготівлі. Так, упродовж 2015-2017 років обсяг заготівлі пиломатеріалів і заготовок, клеєної фанери та шпону зменшився на 16,2 % (із 7053,7 тис. м³ у 2014 році до 5909,2 тис. м³ у 2017-му), в тому числі на 14,9 % у 2017 році [6]. У підсумку, за обсягом заготівлі пиломатеріалів і заготовок, клеєної фанери та шпону у 2016 році Україна займала 11-те місце (проти 10-го у 2015-му) серед країн ЄС, тоді як Польща 4-те, Чехія 6-те, а Румунія 8-ме [6].

Отже, в Україні поглиблюється тенденція до погіршення структури не лише заготовленої ділової деревини, але й паливної. Так, упродовж 2014-2017 років у структурі паливної деревини переважали *дрова для опалення*, частка яких за вказаний період зростає на 6,9 в. п. (рис. 5). Це, своєю чергою, стало наслідком збільшення обсягу заготівлі дров для опалення на 28,7 %, зокрема, у 2015 році на 12,9 %¹.

Рис. 5. Структура заготовленої в Україні ділової деревини, %

Примітка: Розраховано за даними:[6].

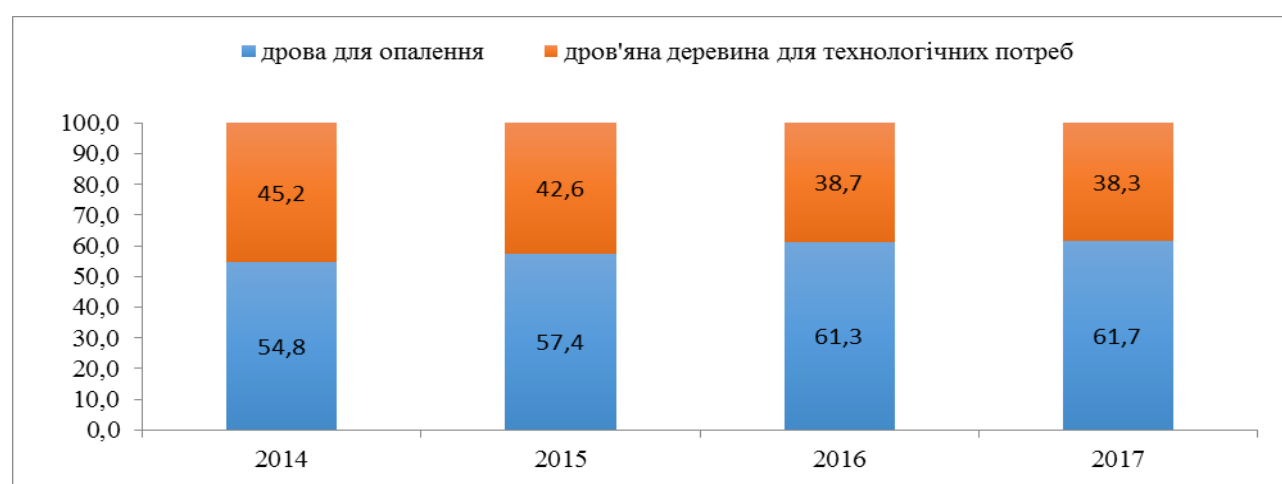

Рис. 6. Структура заготовленої в Україні паливної деревини (за основними видами), %

Примітка: Розраховано за даними:[6].

¹ 16 січня 2019 року до Верховної Ради України було внесено законопроект щодо заборони експорту паливної деревини (дров).

6. Висновки та перспективи подальших досліджень в даному напрямку.

Підсумовуючи, можна констатувати, що Україна володіє достатнім сировинним потенціалом для забезпечення динамічного розвитку деревообробної промисловості. Підтвердженням цього є 6-те місце України серед країн ЄС за запасом деревини і 7-ме – за обсягом заготівлі ліквідної деревини. Однак, на відміну від переважної більшості країн ЄС, у структурі заготовленої вітчизняної ліквідної деревини переважає паливна деревина – 61,4 % (4-те місце після Кіпру, Італії та Нідерландів). За обсягом заготівлі цього виду деревини Україна у 2017 році посідала 2-ге місце серед країн ЄС після Франції. Виявлені структурні і динамічні особливості заготовленої в Україні деревини можуть бути наслідком зростання загибелі лісових деревостанів, зміни кон'юнктури на світових ринках, внутрішнього попиту на ті чи інші види деревини, потужностей деревообробних підприємств, нормативно-правових механізмів та багатьох інших багатоаспектних чинників. Деталізація, пояснення і обґрунтування причин погіршення структури заготовленої в Україні ліквідної деревини потребує проведення окремих спеціальних науково-аналітичних, а можливо, і слідчо-оперативних досліджень.

Author details (in Russian)

СРАВНИТЕЛЬНАЯ ОЦЕНКА СЫРЬЕВОГО ПОТЕНЦИАЛА ДЕРЕВООБРАБАТЫВАЮЩЕЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ УКРАИНЫ И СТРАН ЕС

Любомир Созанский

ГУ «Институт региональных исследований имени М. И. Долишнего НАН Украины»

ул. Козельницкая, 4, г. Львов, 79026, Украина

e-mail: ls.ird2@ukr.net

к.э.н., старший научный сотрудник

Аннотация. В статье раскрыто современное состояние и перспективы отечественных деревообрабатывающих производств которые определенным образом определяются тенденциями объема и сортамента заготовленной в Украине древесины. Это актуализирует необходимость оценки сырьевого потенциала деревообрабатывающей промышленности Украины. Целью статьи является аналитическое обоснование направлений развития и рационального использования сырьевого потенциала деревообрабатывающей промышленности Украины. Определено место Украины среди стран ЕС по объему заготовленной ликвидной, деловой и топливной древесины. Выявлено неудовлетворительную структуру заготовленной в Украине древесины - доля топливной древесины в ликвидной в 2017 году составляла до 61,4 % против 53,3 % в 2010 году. При этом в странах-соседах с подобным лесным ландшафтом - Польши и Чехии - доля топливной древесины составила, соответственно, 11,6 % и 12,3 %, Словакии - только 6,3 %, а в ЕС в целом - 23,2 %. По результатам исследования сформированы аналитические выводы.

Ключевые слова: оценка сырьевого потенциала, деревообрабатывающая промышленность, ликвидная древесина, топливная древесина, деловая древесина.

Author details (in English)

COMPARATIVE EVALUATION OF UKRAINE WOODWORKING INDUSTRY RAW MATERIAL POTENTIAL AND EU COUNTRIES

Lyubomyr Sozanskyu

State Institution "Institute of Regional Studies named after M.I. Dolyshny of the National Academy of Sciences of Ukraine"

Kozelnitskaya str, 4, Lviv, 79026, Ukraine

e-mail: ls.ird2@ukr.net

Ph.D., Senior Researcher

Abstract. *The current state and prospects of domestic woodworking industries are in some way determined by the trends of volume and assortment of timber harvested in Ukraine. Its updates the need to assess the raw material potential of the Ukrainian woodworking industry. The purpose of the article is to provide analytical substantiation of directions of development and rational use of the raw material potential of Ukraine woodworking industry. The place of Ukraine among the EU countries in terms of the volume of liquid, business and fuel wood harvested is determined. The unsatisfactory structure of timber harvested in Ukraine was revealed – the share of fuel wood in liquid in 2017 amounted to 61.4% vs. 53.3% in 2010. In the neighboring countries with a similar forest landscape, – in Poland and Czech Republic, – the share of fuel wood was 11.6% and 12.3%, respectively, in Slovakia – only 6.3%, and in the EU as a whole – 23.2%. According to the results of the study, analytical conclusions were formulated.*

Keywords: *evaluation of raw material potential, wood processing industry, liquid wood, fuel wood, business wood.*

Appendix A. Supplementary material

Supplementary data associated with this article can be found, in the online version, at <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19slyiky.pdf>

Funding

The authors received no direct funding for this research.

Citation information

Sozansky, L. (2019) Porivnialna otsinka syrovynnoho potentsialu derevoobrobnoi promyslovosti Ukrainy i krain YeS [Comparative evaluation of Ukraine woodworking industry raw material potential and EU countries]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 20, no. 1, pp. 166-173. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19slyiky.pdf>

Використана література:

1. Галасюк В. В. Особливості державної політики щодо забезпечення сировиною підприємств деревообробної промисловості України. Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки. 2017. – № 3. – С. 254-264.
2. Розвиток промисловості для забезпечення зростання та оновлення української економіки : науково-аналітична доповідь / за ред. д-ра екон. наук Дейнеко Л. В.; НАН України, ДУ “Ін-т екон. та прогнозув. НАН України”. – К., 2018. – 158 с.
3. Проблеми, напрями та чинники сприяння розвитку внутрішнього ринку України (реальний сектор економіки) : кол. монограф. / [Дейнеко Л. В., Осташко Т. О., Точилін В. О. та ін.] ; за ред. чл.-кор. НАНУ А. І. Даниленка; д-ра екон. наук, проф. Л. В. Дейнеко; д-ра екон. наук, проф. В. О. Точиліна ; НАН України, Ін-т екон. та прогнозув. НАНУ. – К., 2013. – 292 с.
4. Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: економічні виклики та нові можливості : наукова доповідь / за ред. акад. НАН України В. М. Гейця та чл.-кор. НААН України Т. О. Осташко ; НАН України, ДУ “Ін-т екон. та прогнозув. НАН України”. – К., 2016. – 184 с.
5. Guzhva, I.; Ivanov, Y. Актуальні проблеми забезпечення сировиною підприємств деревообробної промисловості в Україні. Економіка. Екологія. Соціум 2018, 2, 12-19.
6. Лісозаготівля за видами продукції лісового господарства (2010-2018) / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
7. FAO Forestry statistics / The Food and Agriculture Organization (FAO) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fao.org>

References

1. Halasyuk, V. V. (2017). Osoblyvosti derzhavnoyi polityky shchodo zabezpechennya syrovynoyu pidpryyemstv derevoobrobnoyi promyslovosti Ukrayiny [Tools ensuring the access to raw materials for woodworking industry enterprises of Ukraine]. *Visnyk Kharkivs'koho national'noho ahrarnoho universytetu im. V. V. Dokuchayeva – The Bulletin of Kharkiv National Agrarian University named after. V. V. Dokuchaev*, 3, 254-264. Series of Economic Sciences (Index Copernicus Value (ICV) 2017: 70.84). [in Ukrainian].
2. Deyneko, O. T. (Ed.) (2018). Rozvytok promyslovosti dlya zabezpechennya zrostannya ta onovlennya ukrayins'koyi ekonomiky [Development of industry for growth and renewal of the Ukrainian economy]. Scientific Report. Kyiv: Institute for Economics and Forecasting of the NAS of Ukraine. [in Ukrainian]
3. Deyneko, O. T., Ostashko, T. O., & Tochylin, V. O. (Eds.) (2018). Problemy, napryamy ta chynnyky spryyannya rozvytku vnutrishn'oho rynku Ukrayiny (real'nyy sektor ekonomiky) [Problems, directions and factors contributing to the development of the domestic market of Ukraine (real sector of the economy)]. Scientific Report. Kyiv: Institute for Economics and Forecasting of the NAS of Ukraine. [in Ukrainian]
4. Heyets, V. M. & Ostashko, T. O. (Eds.) (2016). Implementatsiya Uhody pro asotsiatsiyu mizh Ukrainoyu ta ES: ekonomichni vyklyky ta novi mozhlyvosti [*The implementation of the Agreement about Association between Ukraine and the EU: Economic Challenges and opportunities*] (Scientific report). Kyiv: Institute for Economics and Forecasting NAS of Ukraine [in Ukrainian].
5. Guzhva, I. & Ivanov, Y. (2018). Aktual'ni problemy zabezpechennya syrovynoyu pidpryyemstv derevoobrobnoyi promyslovosti v Ukrayini [Topical issues of providing raw materials to woodworking industry enterprises in Ukraine]. *Ekonomika. Ekolohiya. Sotsium – Economics. Ecology. Socium*, Vol.2, No.2. [in Ukrainian].
6. State Statistics Service of Ukraine (2019). Lisozahotivlya za vydamy produktsiyi lisovoho hospodarstva (2010-2018) [Forest harvesting by type of forestry products (2010-2018) / State Statistics Service of Ukraine]. Retrieved from: www.ukrstat.gov.ua [in Ukrainian].
7. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) (2019). FAO Forestry statistics. Retrieved from: <http://www.fao.org>

© 2019 Socio-Economic Problems and the State. All rights reserved.
 This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.
 You are free to:
 Share — copy and redistribute the material in any medium or format Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.
 The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.
 Under the following terms:
 Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.
 You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.
 No additional restrictions
 You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Socio-Economic Problems and the State (ISSN: 2223-3822) is published by Academy of Social Management (ASM) and Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University (TNTU), Ukraine, Europe.

Publishing with SEPS ensures:

- Immediate, universal access to your article on publication
- High visibility and discoverability via the SEPS website
- Rapid publication
- Guaranteed legacy preservation of your article
- Discounts and waivers for authors in developing regions

Submit your manuscript to a SEPS journal at <http://sepd.tntu.edu.ua>

